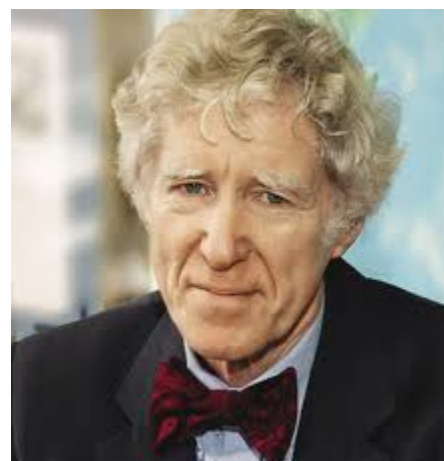

ده چیز که باید درباره غذا و روز جهانی غذا بدانیم

نوشته لستر براون

ترجمه و تلخیص حمید طراوتی

امروز، 16 اکتبر، روز جهانی غذاست. فرصتی که می توان از آن برای همبستگی هر چه بیش تر ملی و بین المللی برای مبارزه با گرسنگی، سوء تغذیه و فقرسود جست. فرو افت مداوم سفره های آب زیر زمینی، فرسایش خاک و افزایش گرما غذا رساندن به جمعیت رو به رشد جهان را دشوار کرده است. اکنون در مبارزه برای امنیت غذایی، کنترل زمین های قابل کشت و منابع آب بیش ترین اهمیت را یافته است. در این زمینه واقعیات زیرقابل توجه است:

1- امشب بر سر سفره غذای جهان 219000 نفر جدید حضور خواهند داشت. در قدیم تامین غذای کافی برای مردم کار خیلی مشکلی نبود و به وزارت کشاورزی مربوط می شد. آنگاه که حکومت ها می خواستند تولید را بالا ببرند کافی بود قیمت حمایتی محصولات زراعی را بیافزایند. اکنون شرایط تغییر کرده. تامین امنیت غذایی آینده کار فوق العاده پیچیده ای شده. اکنون دست یابی به این مهم شاید بیش تر از وزارت کشاورزی به سیاست های وزارت بهداشت و تنظیم خانواده و یا وزارت انرژی وابسته باشد.

2- امروز درآمد اقتصاد های نوظهور پیوسته افزایش می یابد و سه میلیارد نفر از مردم این کشور ها در حال صعود از زنجیره غذایی هستند و پیوسته غذا های دامی و ماکیان بیش تری مصرف می کنند یعنی غذا هایی که تولید آنها نیازمند غله است. امروز رشد مصرف غله در چین متمرکز شده که هر سال 8 میلیون نفر به جمعیت آن افزوده می شود. اما عامل اصلی رشد مصرف، افزایش رفاه جمعیت 1.4 میلیاردی آن است. مردم وقتی درآمدها بالا تر می رود بیش تر گوشت می خورند. چینی ها هنوز بطور سرانه نصف آمریکایی ها گوشت مصرف می کنند پس هنوز برای رشد مصرف آنها خیلی جا وجود دارد.

3- در هندوستان غذای **190** میلیون نفر از طریق بهره برداری بیش از حد از آب زیر زمینی تامین می شود. برای چین این رقم **130** میلیون نفر است. تهی شدن آبخوان ها سبب شده در سه کشور اصلی تولید کننده غله یعنی چین و هند و آمریکا که در مجموع یک دوم غله جهان را تولید می کنند، تولید کشاورزی به خطر بیفتد. اکنون نباید پرسید که آیا کمبود آب در آینده از تولید این کشور ها خواهد کاست یا نه، بلکه باید پرسید کی چنین خواهد شد.

4- در نیجریه **27** درصد خانواده ها بعضی روز ها اصلا غذا نمی خورند. در هندوستان **24** درصد و در پرو **14** درصد. جهان در حال گذار است. گذار از دوران اضافه تولید به دوران کمبود. قیمت های جهانی غذا از سال **2006** دو برابر شده و غذا نخوردن در بعضی روز ها شیوه ای است که فقیرترین مردم جهان برای سازگار کردن خود با آن برگزیده اند. دنیا با محدودیت تولید غذا در آینده روبرو است اما در همین شرایط هم سالانه **80** میلیون نفر بر جمعیت آن افزوده می شود.

5- در حال حاضر کمبود آب مهم ترین عامل محدود کننده تولید مواد غذایی است. در خلال نیمه دوم قرن بیستم زمین های آبی جهان از **101** میلیون هکتار (در سال **1950** میلادی) به **283** میلیون هکتار (در سال **2000**) افزایش یافت. یعنی میزان آن ظرف **50** سال تقریباً سه برابر شد که چنین افزایشی در تاریخ سابقه ندارد. از آن زمان تا کنون رشد زمین های فاریاب کم شده و بین سال **2000** تا **2010** تنها **10** درصد رشد کرده است.

6- تقریباً در یک سوم از زمین های زراعی جهان سرعت از دست رفتن خاک سطحی بیش تر از سرعت تشکیل خاک جدید است. در نتیجه باروری زمین پیوسته کاهش می یابد. فرسایش خاک نیز آینده تولید غذا را تهدید می کند. لایه نازکی از خاک سطحی که سطح زمین های زراعی جهان را می پوشاند طی دوران های طولانی زمین شناختی و چندان که میزان تشکیل خاک جدید بر میزان فرسایش طبیعی خاک پیشی گرفت به وجود آمده است. در نقطه ای از قرن گذشته این وضع معکوس شد و رفته رفته فرسایش خاک بر تشکیل آن غلبه کرد. اکنون در یک سوم زمین های زراعی پیوسته خاک سطحی از دست می رود. خاکی که طی دوران های زمین شناختی شکل گرفته اکنون با مقیاس دوران زندگی انسان ها از میان می رود. دیگر افزایش خاک به تاریخ پیوسته است.

7- نسلی از کشاورزان که اکنون بر زمین کار می کنند اولین نسلی است که با تغییر آب و هوای ناشی از فعالیت انسان ها روبروست. چاه ها پیوسته خشک می شوند و خاک پیوسته فرسایش می یابد و هر دو نیز با گام هایی سریع، اما این اولین نسلی از کشاورزان است که با تغییری چنین در آب و هوا روبرو شده است. کشاورزی ای که ما امروز می بینیم ظرف **11000** سال گذشته که شرایط آب و هوایی بطور قابل ملاحظه ای ثابت بوده توسعه یافته است. کشاورزی تکامل یافته تا در چارچوب آن شرایط آب و هوایی تولید خود را به حد اکثر برساند. اما اکنون ناگهان شرایط آب و هوایی تغییر کرده. هر سال که می گذرد کشاورزی بیش از گذشته سازگاری خود با این آب و هوای جدید را از دست می دهد.

8- ذوب یخچال های کوهستانی آسیا خطر عظیمی برای تولید کشاورزی ایجاد کرده است. از زمان آغاز کشاورزی تا کنون هیچ گاه تولید کشاورزی با چنین خطر بزرگ و قابل پیش بینی روبرو نبوده است. در کوهستان آند، کوه های راک، آلپ و جاهای دیگر پیوسته یخچال های کوهستانی ذوب می شوند اما ذوب آنها در هیچ جا مانند ذوب یخچال های کوهستانی رشته کوه هیمالیا و فلات تبت، که رودخانه های اصلی چین و هند را تغذیه می کنند، امنیت غذایی جهان را تهدید نمی کند. ذوب یخ است که آب این رودخانه ها را در فصل خشک سال تامین می کند. در حوضه رود سند و گنگ و رود زرد و

حوضه رودخانه ای یانگ تسه، کشاورزی آبی کاملاً به آب این رود ها متکی است و فقدان یخ آب کوهستانی و کاهش جریان آب در فصل خشک سال به محصولات کشاورزی صدمه خواهد زد و بالقوه می تواند کمبودی مهار نشدنی ایجاد کند.

9- کشاورزان کشور های پیشرفته بعد از چند دهه افزایش عملکرد غله اکنون به سقفی شیشه ای برخورد کرده اند، سقفی که محدودیت های فتو سنتز آن را تحمیل کرده است. ژاپن مدتها در افزایش عملکرد محصولات کشاورزی پیشگام جهان بود. افزایش عملکرد برنج این کشور از سال های دهه 1880 میلادی شروع شد و تا سال 1996 ادامه یافت. سپس کشاورزان که باروری محصول را به حداکثر رسانده بودند، به محدودیت ذاتی فتو سنتز برخورد کردند و دیگر نتوانستند مقدار محصولی را که از هر قطعه زمین برداشت می کردند افزایش دهند. اکنون عملکرد برنج چین فقط 4 درصد کم تر از ژاپن است. مادام که چین عملکرد برنج خود را به بیش از سطح ژاپن افزایش نداده، که بعید است بتواند، باید گفت که چین هم به همین سقف شیشه ای برخورد کرده است. عملکرد گندم که یکی دیگر از مواد غذایی اصلی جهان است نیز در کشور های پیشرفته کشاورزی ثابت شده و افزایشی ندارد. مثلاً در فرانسه و آلمان و انگلستان که بزرگ ترین تولید کنندگان گندم اروپا هستند، عملکرد گندم برای چندین دهه پیوسته افزایش می یافت اما قریب یک دهه پیش در هر سه کشور رشد آن متوقف شد. در ایالات متحد نیز، که 40 درصد ذرت جهان را تولید می کند، عملکرد ذرت رفته رفته به سطحی ثابت می رسد. در برخی از دیگر کشور های تولید کننده ذرت نیز - مانند آرژانتین، فرانسه و ایتالیا- به نظر می رسد که همین رکود دیده می شود.

10- باید روشن گفت که در وضعیتی قرار داریم که هم دشوار است و هم خطرناک. جهان امروز برای پرداختن به موضوع امنیت غذایی به یک رهبری نیرومند نیازمند است تا به مردم نشان دهد که چالشی که با آن روبروئیم تا چه اندازه بزرگ است و پاسخی که باید به آن بدهیم چه دامنه وسیعی می باید داشته باشد، پاسخی که یکی از ابعاد آن می باید بازسازی اقتصاد انرژی باشد. مقیاس این بازسازی اقتصادی تنها با میزان فوریت انجام آن قابل مقایسه است. رهبران سیاسی جهان می گویند باید میزان انتشار کربن را تا سال 2050 میلادی 80 درصد کاهش داد. اما اگر ما در مسیر فعلی مان گام برداریم مدتها قبل از رسیدن به آن تاریخ بازی تمام خواهد شد. می باید انتشار کربن را با سرعت بسیار بیش تری کاهش دهیم. رهبران جهان باید وخامت اوضاع غذایی جهان و میزان فوریت آن و عواقب عدم رسیدگی به آن را درک کنند. ما به 2030 و 2050 نمی نگرییم. ما نگاهمان به از هم گسیختگی ناگهانی و سریع عرضه جهانی غذا هستیم که ممکن است با یک سال بد محصول دیگر رخ دهد.

10 Things to Know About Food on World Food Day

Lester R. Brown

Translated by: Hamid Taravati